

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
ІСТОРИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Кафедра новітньої історії України

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
УКРАЇНА В РОКИ ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ:
ІСТОРИЧНІ ФАКТИ ТА ІДЕОЛОГІЧНІ МІФИ**

для студентів

галузі знань 03 Гуманітарні науки, 01 Освіта/Педагогіка
спеціальності 032 Історія та археологія, 014 Середня освіта
освітній рівень Перший (бакалаврський)
освітні програми Історія України та культурна антропологія (із поглибленим вивченням іноземних мов), Середня освіта (Історія), Східноєвропейські історичні студії та інші
вид дисципліни вибіркова

Форма навчання	<u>денна</u>
Навчальний рік	<u>2022/2023</u>
Семестр	<u>3</u>
Кількість кредитів ECTS	<u>3</u>
Мова викладання, навчання та оцінювання	<u>українська</u>
Форма заключного контролю	<u>залік</u>

Викладачі: кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри новітньої історії України
Вербовий О. В.

Пролонговано: на 20__/20__ н. р. _____ (_____) «__» 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

на 20__/20__ н. р. _____ (_____) «__» 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

КИЇВ – 2022

Розробник(и): Вербовий О. В. кандидат історичних наук, доцент,
доцент кафедри новітньої історії України

ЗАТВЕРДЖЕНО

Зав. кафедри новітньої історії України

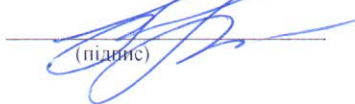

(підпис)

(Андрій ПИЖИК)
(прізвище та ініціали)

Протокол № 12 від « 30 » 06 2022 р.

Схвалено науково-методичною комісією історичного факультету

Протокол від « 26 » 08 2022 року № 1

Голова науково-методичної комісії
(підпис)

(Наталія ТЕРЕС)
(прізвище та ініціали)

1. Мета дисципліни – опанування здобувачами освіти суті історичних процесів, що відбувалися в Україні в роки Другої світової війни, усвідомлення їх об'єктивного характеру, взаємозв'язку та взаємозалежності, а також закономірностей розвитку, ролі об'єктивних та суб'єктивних чинників в історії; вміння працювати зі специфічними вітчизняними та зарубіжними історичними джерелами, пов'язаними з дослідженням історії України в роки Другої світової війни.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:

1. *Знати* сучасні методи історичного пізнання; історичний термінологічно-понятійний апарат; характер і особливості історичного процесу в Україні.

2. *Вміти* самостійно поглиблювати свої знання шляхом пошуку й опрацювання нової інформації з використанням сучасних технічних засобів; науково оцінювати роль суб'єктивних та об'єктивних чинників в історичному процесі, подіях і явищах.

3. Анотація навчальної дисципліни:

Навчальна дисципліна передбачає формування вміння критичного та незаангажованого аналізу історичних подій, що відбувалися на теренах України в роки Другої світової війни. Враховуючи, що означений період у вітчизняній історії є одним із найбільш актуальних для суспільного запиту, він зазнав потужного ідеолого-політичного впливу, що призвело до тенденційності та заангажованості у висвітленні цілого ряду проблем історії України 1939-1945 рр. Лише в період після відновлення незалежності української держави, коли були розсекречені документи архівних фондів та отримано доступ до зарубіжної історіографії, виникла можливість для формування об'єктивних наукових студій з означеної тематики. Однак, і на даний час залишається ціла низка проблем, які потребують розвінчання ідеологічних догматів та відновлення історичних фактів.

4. Завдання (навчальні цілі) – здатність здійснювати аналіз явищ і подій історії України в роки Другої світової війни, застосовуючи принципи та методи історичної науки; формування вмінь студентів системно й історично аналізувати явища і процеси, що відбувалися в Україні в 1939-1945 рр.; вироблення навичок компаративного бачення світових процесів у роки Другої світової війни; усвідомлення взаємозв'язку між фактами, подіями, явищами і процесами у минулому України та світу.

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання (за необхідності)	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
1.1	Знати наукову хронологію, періодизацію і характеристики основних етапів історії України в роки Другої світової війни	Лекція, контрольна робота	Контрольна робота, набрання не менше 60 % балів	5%
1.2	Знати основні тенденції історичного розвитку України в конкретні історичні періоди	Лекція	Залік, набрання не менше 60% балів	5%

7. Схема формування оцінки

7.1. Форми оцінювання студентів:

- семестрове оцінювання:

1. Самостійна робота (есе): РН1.3, РН2.3, РН2.4, РН2.5, РН2.6 – 30 балів/18 балів *.

2. Контрольна робота: РН1.1, РН1.3, РН2.1, РН2.2, РН2.3, РН2.5 – 30 балів/18 балів *.

* Максимальний бал / пороговий бал для отримання позитивної оцінки з відповідної форми контролю.

- підсумкове оцінювання:

- форма оцінювання – залік;

- максимальна кількість балів які можуть бути отримані студентом – **40 балів**;

- результати навчання які будуть оцінюватись – знання основних тенденцій історичного розвитку України, найважливіших фактів, подій та процесів історії України в роки Другої світової війни, вміння всебічно розглядати проблему дослідження з використанням відповідних джерел і наукової літератури, інтерпретувати інформацію з різноманітних джерел, з'ясувати взаємозв'язок між історичними подіями, явищами, процесами та демонструвати змістовні думки, обґрунтовані положення і висновки про них, виявляти спільні й відмінні риси в підходах українських і зарубіжних істориків до історії України в роки Другої світової війни.

- форма проведення і види завдань – **письмовий залік**, в білеті 4 запитання, які потребують розгорнутої відповіді (кожна відповідь на запитання оцінюється від 0 до 10 балів);

- Для отримання загальної позитивної оцінки з дисципліни оцінка за залік **не може бути меншою 24 бали**.

- Студент не допускається до заліку, якщо під час семестру набрав **менше ніж 36 балів**.

7.2. Організація оцінювання:

Оцінювання студентів здійснюється у двох формах: поточний контроль (есе, контрольна робота) і підсумковий контроль (залік).

Загальна сума балів – 100 балів (із них, поточний контроль 60 балів; підсумковий контроль – 40 балів).

Змістовий модуль 60 залікових балів (максимум)		Залік
Самостійна робота (есе)	Контрольна робота	
30 балів (максимум)	30 балів (максимум)	40 балів (максимум)
18 балів (мінімум)	18 балів (мінімум)	24 бали (мінімум)

САМОСТІЙНА РОБОТА

Предметом самостійної роботи студентів є опрацювання ними як окремих тем програми дисципліни в цілому, так і деяких розділів тем. Перевірка рівня засвоєння матеріалу самостійно опрацьованих тем у формі написання есе. Самостійна робота студентів оцінюється в діапазоні від 0 до 30 балів.

7.2.2. Індивідуальне творче завдання – до 30% балів.

Вимоги до есе:

- обсяг не більше 10 сторінок;

- самостійність у викладі матеріалу;

- здавати у роздрукованому вигляді і в електронному на адресу

olexij_v.verbovyj@ukr.net

Структура есе	Бали
Актуальність обраної теми	до 3 балів
Мета дослідження	до 2 балів
Завдання наукової роботи	до 2 балів
Аналіз джерельної бази та історіографії	до 5 балів
Виклад фактичного матеріалу	до 10 балів
Аналіз проблеми, самостійність висновків	до 8 балів

КОНТРОЛЬНА РОБОТА

По завершенні вивчення змістової частини студент пише контрольну роботу. Участь всіх студентів в контрольному заході обов'язкова. Контрольна робота проводиться у письмовій формі і виконується на останньому занятті із змістової частини курсу. Варіанти містять три питання, що потребують розгорнутої відповіді. Максимальна кількість балів, яку можна набрати за контрольну роботу – 30 балів.

Студент, який з поважної причини пропустив контрольну роботу, зобов'язаний надати відповідний документ і викладач за погодженням з деканатом призначає нову дату її проведення.

Критерії оцінювання модульного контролю у вигляді контрольної роботи (оцінюється в діапазоні від 0 до 10 балів):

Теоретичне питання:

а) глибоке розкриття теоретичного питання	8-10 балів;
б) повна коротка відповідь	5-7 балів;
в) неповна відповідь	2-4 бали;
г) незадовільна відповідь чи повністю відсутня	0-1 бал.

ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ

Підсумкова контрольна робота (залік)

Перевірка результатів навчання здійснюється під час письмової підсумкової контрольної роботи (заліку), яка містить 4 теоретичні запитання, що потребують розгорнутої відповіді.

Підсумкова контрольна робота (залік) студентів оцінюється в діапазоні від 0 до 40 балів.

Відповідь на **теоретичне запитання** оцінюється від 0 до 10 балів відповідно до наступних критеріїв:

– глибоке, теоретично обґрунтоване, фактологічно наповнене розкриття питання	– 9-10 балів;
– розкриття питання з фактологічною аргументацією	– 7-8 балів;
– неповне розкриття питання	– 4-6 балів;
– висвітлення окремого аспекту питання	– 1-3 бали;
– відсутність відповіді з питання	– 0 балів.

Студенти, які дали відповідь на всі питання залікового білету і набрали не менше 12 балів додає у свій актив певну суму балів, яка додається до балів набраних студентом за результатами поточного контролю.

Для студентів, які набрали сумарно меншу кількість балів ніж *критично-розрахунковий мінімум* – **36 балів** необхідно у визначені викладачами дні пройти співбесіду з пропущених семінарських занять і лекцій з тим, щоб набрати критичний мінімум і допуститися до перескладання заліку.

При простому розрахунку отримаємо:

	Поточне оцінювання	Залік	Підсумкова оцінка
Мінімум	36	24	60
Максимум	60	40	100

7.3. Шкала відповідності оцінок

Зараховано / Passed	60-100
Не зараховано / Fail	0-59

**8. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ І САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ**

№ п/п	Назва теми	Кількість годин	
		лекції	самостійна робота
1	Вступ. Джерельна база. Історіографія. Політика пам'яті в Україні Тема 1. «Українське питання» у міжнародних відносинах напередодні Другої світової війни	2	4
2	Тема 2. Плани нацистської Німеччини та її союзників щодо України напередодні Другої світової війни	2	4
3	Тема 3. Відновлення Української держави. Карпатська Україна	2	5
4	Тема 4. Українські території на початковому етапі Другої світової війни. Нацистський окупаційний режим (1939-1941 рр.)	2	4
5	Тема 5. Радянізація західноукраїнських теренів у 1939-1941 рр.	2	4
6	Тема 6. Початковий етап німецько-радянської війни. Оборонні бої РСЧА в 1941-1942 рр.	2	4
7	Тема 7. Нацистський окупаційний режим на українських теренах	2	4
8	Тема 8. Діяльність ОУН(б) та ОУН(м) в роки Другої світової війни	2	4
9	Тема 9. Формування та основні етапи діяльності УПА	2	5
10	Тема 10. Радянський підпільно-партизанський рух	2	4
11	Тема 11. Вигнання нацистських окупантів з українських теренів. Наступальні операції РСЧА на території України	2	4
12	Тема 12. Українці у визволенні Європи (1944-1945 рр.)	2	4
13	Тема 13. Українці у війні проти Японії	2	4
14	Тема 14. Наслідки Другої світової війни для України. Внесок українського народу у перемогу над нацизмом	1	6
	Контрольна робота	1	
	Залік	2	
	ВСЬОГО	30	60

Загальний обсяг **90 год.**, в тому числі:

Лекцій – **30 год.**

Самостійна робота – **60 год.**

9. Рекомендована література та джерела:

Основна:

1. Архіви окупації. 1941-1944 / Упоряд.: Н. Маковська. – К., 2006. – Т. 1. – 871 с.
2. Беркгоф К. Жнива розпачу. Життя і смерть в Україні під нацистською владою / К. Беркгоф. – К., 2011. – 455 с.
3. Боротьба за Україну в 1943-1944 рр.: влада, збройні сили, суспільство: збірник наукових праць / Відп. ред.: О. Є. Лисенко. – К., 2014. – 621 с.
4. Вегеш М., Токар М. Карпатська Україна на шляху державотворення / М. Вегеш, М. Токар. – Ужгород, 2009. – 446 с.
5. Друга світова війна в історичній пам'яті України: за матеріалами Українського інституту національної пам'яті / Упоряд.: Л. Герасименко, Р. Пилявець; Редкол.: І. Юхновський (відп. ред.). – К.; Ніжин, 2010. – 247 с.
6. Кашеварова Н. Г. Діяльність Оперативного штабу Розенберга з вивчення нацистами "східного простору" (1940-1945) / Н. Г. Кашеварова; – К, 2014. – Ч. 1: Джерелознавче дослідження. – 552 с.; Ч. 2: Документи. – 992 с.

7. *Кентій А. В., Лозицький В. С.* Війна без пощади і милосердя: Партизанський фронт у тилу вермахту в Україні (1941-1944) / А. В. Кентій, В. С. Лозицький. – К., 2005. – 408 с.
8. *Кучер В., Потильчак О.* Україна 1941-1944: трагедія народу за фасадом Священної війни / В. Кучер, О. Потильчак. – К.; Біла Церква, 2011. – 368 с.
9. *Слюсаренко А. Г., Патриляк І. К., Боровик М. А.* Україна в роки Другої світової війни: навчальний посібник для студентів гуманітарних спеціальностей вищих навчальних закладів / А. Г. Слюсаренко, І. К. Патриляк, М. А. Боровик. – К., 2009. – 447 с.
10. Стратегічні та фронтові операції на території України у 1943-1944 роках / В. М. Грицюк та ін.; Відп. ред.: О. Є. Лисенко. – К., 2015. – 508 с.

Додаткова:

1. *Антонюк Я. М.* Діяльність СБ ОУН на Волині / Я. М. Антонюк. – Луцьк, 2007. – 174 с.
2. Воєнна округа УПА “Лисоня”, 1943-1952: документи і матеріали / Ред. рада: П. Сохань та ін. – К.; Торонто, 2012. – 845 с.
3. В’язні з України в концтаборі Маутгаузен: історія та пам’ять / Упоряд.: Р. Берндл, Т. Пастушенко та ін.. – К., 2020. – 376 с.
4. *Гончаренко О. М., Куницький М. П., Лисенко О. Є.* Система органів місцевого управління на території райхскомісаріату “Україна” та “військової зони”. 1941-1944 рр. / О. М. Гончаренко, М. П. Куницький, О. Є. Лисенко. – К., 2014. – 151 с.
5. *Гриневич В. А.* Суспільно-політичні настрої населення України в роки Другої світової війни (1939-1945 рр.) / В. А. Гриневич. – К., 2007. – 520 с.
6. *Грицюк В.* Стратегічні та фронтові операції Великої Вітчизняної війни на теренах України / В. Грицюк; Ред. кол.: В. А. Смолій та ін. – К., 2010. – 149 с.
7. *Дейнека Н. В.* Румунський окупаційний режим та радянський рух Опору у південно-західному регіоні України і Молдавії (1941-1944 рр.) / Н. В. Дейнека. – Одеса, 2013. – 221 с.
8. *Капась І. А.* Радянський рух Опору в Україні: організація, легітимація, меморіалізація (1941-1953 рр.) / І. А. Капась. – К., 2016. – 205 с.
9. *Кентій А., Лозицький В., Слободянюк М.* Радянський рух Опору на окупованій території України / А. В. Кентій, В. С. Лозицький, М. Слободянюк. – К., 2010. – 97 с.
10. *Коваль М. В.* Довготривала фортифікація на теренах України напередодні та під час Другої світової війни. Міфи і реалії / М. В. Коваль. – Хмельницький, 2012. – Ч. 1. – 2012. – 417 с.; Ч. 2. – 603 с.; Ч. 3. – 647 с.; Ч. 4. – 527 с.; Ч. 5. – 552 с.; Ч. 6. – 276 с.; Ч. 7. – 337 с.
11. *Кондратюк К. К.* Галичина і Волинь у роки Другої світової війни (1939-1945): навчальний посібник / К. К. Кондратюк. – Львів, 2011. – 159 с.
12. Непрочитані листи 1941-го: дослідження, документи, свідчення / Авт. та упоряд.: Л. В. Легасова та ін.; Ред. кол.: Л. В. Легасова (кер. проекту) та ін. – К., 2012. – 501 с.
13. ОУН і УПА в 1944 році. Документи: В 2 ч. / Упоряд.: О. Веселова та ін.; Відп. ред. С. Кульчицький. – К, 2009. – Ч. 1. – 292 с.; Ч. 2. – 256 с.
14. *Патриляк І. К.* Військова діяльність ОУН(б) у 1940-1942 рр. / І. К. Патриляк. – К., 2004. – 598 с.
15. *Патриляк І. К., Боровик М. А.* Україна в роки Другої світової війни: спроба нового концептуального погляду / І. К. Патриляк, М. А. Боровик. – К., 2010. – 590 с.
16. Підпілля ОУН на Буковині: 1943-1951: документи і матеріали / Упоряд.: Д. Проданик; Ред. рада: П. Сохань (співголова) та ін.. – К.; Торонто, 2012. – 782 с.
17. *Стецько Я. С.* 30 червня 1941 / Я. С. Стецько. – К., 2019. – 144 с.
18. Україна в Другій світовій війні: погляд з ХХІ ст.: історичні нариси: у 2 книгах / Редкол.: В. А. Смолій (голова колегії); О. Є. Лисенко (відп. ред.) та ін. – К., 2010. – Кн. 1 / А. Айсфельд та ін. – 735 с.; Кн. 2 / О. Бровар та ін. – 2011. – 943 с.
19. Україна в Другій світовій війні: погляд з ХХІ ст.: документи і матеріали: у 2-х ч. / Редкол.: В. А. Смолій та ін. – К., 2020. – Ч. 1. – 845 с.
20. Україна. Хроніка визволення: дослідження, документи, свідчення / Авт. та упоряд.: Л. В. Легасова та ін.; Редкол.: Л. В. Легасова (керівник проекту) та ін.. – К., 2014. – 323 с.

10. Додаткові ресурси:

<http://novitukr.history.knu.ua/> - кафедра новітньої історії України

<http://history.org.ua/> - Інститут історії України НАН України

http://archeos.org.ua – Інститут української археографії та джерелознавства імені М. М. Грушевського

<http://ipiend.org.ua> – Інститут політичних і етнонаціональних досліджень імені І. Ф. Кураса НАН України

<http://uinp.gov.ua> – Український інститут національної пам'яті